

**אוניברסיטת בר-אילן  
המחלקה למדע המדינה**

**מדיניות ציבורית: הפרקטיקה של העיצוב, הישום וההערכה (71-411-01)**  
סמינריון שנתי (2 ש"ש) – ב.א. – תשס"ז  
**אורי ארבל-גנץ**

**שעות קבלה:** יום ד' 11:00-12:00

**מס' חדר משרד:** יפורסם

**דו"אל:** [oargana@gmail.com](mailto:oargana@gmail.com) (נא לציין בכותרת ההודעה שם הקורס ושם הסטודנט)

**תיאור ומטרת הסמינריון**

מטרות הסמינר להקנות לסטודנטים מסגרת עיונית וכלים מתודולוגיים לניתוח מעשי של סוגיות במדיניות ציבורית.

בחלקו הראשון של הסמינר נעמוד על מקומו של מנתח המדיניות בתהליך קביעת המדיניות הציבורית ועל ההיבטים המקצועיים הכרוכים בכך. על רקע אלה תוצגנה ותיבחנה גישות תיאורטיות שונות לניתוח מדיניות, הקשיים והבעיות המתודולוגיות בניתוח ומודלים להערכת מדיניות. בחלקו השני של הסמינר ננתח סוגיות ואירועים שונים במדיניות ציבורית כבסיס לניתוח עצמאי של הסטודנטים. בחלקו השלישי של הסמינר, במהלך הסמסטר השני, יתציג כל סטודנט/ית סוגיית מדיניות (שבחר) ואת עיקרי הניתוח השיטתי. בתום הסמסטר השני יתגיש כל סטודנט/ית את הניתוח הכולל של המדיניות הציבורית.

**דרישות הסמינריון**

נוכחות [חובה] והשתתפות: 10%.

מבחן (רב ברירתי, בסוף סמסטר א'): 20%

פרזנטציה: 10%

עבודה סמינריונית: 60%.

**נושאי השיעורים ורשימת הקריאה**

[פריטים המסומנים בכוכבית הם בגדר חובה]

**דוגמאות לניתוחי מדיניות**

\* נחמיאס, ד., משילות השלטון המקומי בישראל: ניתוח מדיניות ועיצוב מחדש, הרצלייה, מפעלות - המרכז הבינתחומי הרצלייה, 2004.

**שמור מדעי המדינה לפי נחמ.מש (1069041)**

\* בן אליהו, ש., וויתקון, ג., מקרקעי ישראל: המלצות לצמצום המעורבות הציבורית בניהול המקרקעין, הרצלייה, מפעלות - המרכז הבינתחומי הרצלייה, 2004.

**E 333.1 אלי.מק (571574)**

\* אזרחי, י., גושן, ז., ולשם, ש., בעלות צולבת - שליטה ותחרות בשוק התקשורת הישראלי, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2003.

**E 302.23 אזר.בע (577935)**

\* ריבלין, ר. (בהנחיית מרדכי קרמניצר) פורנוגרפיה: מוסר, חירות, שיוויון - הצעה לתיקון האיסור על פרסום והצגת תועבה ועבירות קרובות, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2003.

**E 363.47 ריב.פו (572234)**

\* שגיא, א., שר, ג. נייר עמדה מדיני, ירושלים, מכון ון-ליר, 2002.

**אין**

**מדיניות ציבורית וניתוח מדיניות כמקצוע (שיעור/ שני שיעורים)**

\* Weimer, D.L. and Vining, A.R. (1999) *Policy Analysis: Concepts and Practice* (New Jersey: Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), pp. 27-42.

**שמור מדעי המדינה לפי WEI (1097277)(2005) וגם תדפיס 10408 (1097227)**

**הצדקות למדיניות ציבורית (נורמטיבי; פוזיטיביסטי) (שיעור/ שני שיעורים)**

\* Stone, D. (2002) *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making* (New York and London: Norton & Company, Revised Edition), pp. 39-60 (equity), pp.86-130 (security & liberty).

**320.6 STO (1094845)**

Weimer D.L. & Vining A. (1999) *Policy Analysis* (New Jersey: Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), pp. 74-115; 159-195.

**שמור מדעי המדינה לפי POL (1097277) תדפיס 10409 (1097228) ותדפיס 10410 (1097230)**

**הגדרת בעיית מדיניות (שיעור/שני שיעורים)**

Dunn, W.N. (2004) *Public Policy Analysis: an Introduction* (New Jersey: Pearson-Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), pp. 71-86.

**320.6 DUN (109842)**

Anderson, J.E. (2003) *Public Policymaking: an Introduction* (Boston and New York: Houghton Mifflin Company, 5<sup>th</sup> edition), pp. 81-84.

**320.6 PUB (1094854)**

**קביעת המטרות והיעדים (שיעור/שני שיעורים)**

Moore, M.H. (1995) *Creating Public Value: strategic management in government* (New Jersey: Baker & Taylor), pp.27-38; 52-56; 70-76.

**שמור מדעי המדינה לפי MOO (395855)**

Harrison, Frank (1995) *The Managerial Decision Process* (Geneva: Houghton), pp.114-150.

**אין**

**העלאת סוגיית מדיניות לסדר היום (שני שיעורים)**

Howlett, M. & Ramesh, M. (2003) *Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems*, (Oxford: Oxford University Press), ch. 7.

**שמור מדעי המדינה לפי HOW (1094916) וגם תדפיס 10404 (1096888)**

Parsons, W. (1996) *Public Policy: An Introduction to the theory and practice of policy analysis* (Massachusetts: Edward Elgar), pp. 110-144

**תדפיס 10402 (1096726)**

**מיפוי שחקנים, אינטרסים ועוצמה (שני שיעורים)**

Anderson, J.E. (2003) *Public Policymaking: an Introduction* (Boston and New York: Houghton Mifflin Company, 5<sup>th</sup> edition), pp. 38-66.

**320.6 PUB (1094854)**

Dye, Thomas (1992) *Understanding Public Policy* (New Jersey: Prentice Hall), pp. 20-46.

**320.6 DYE (251508)**

Cahn, M.A. (1995) "The Players: Institutional and Noninstitutional Actors in the Policy Process" in Theodoulou, S.Z. and Cahn, M.A. (eds.) *Public Policy: the Essential Readings* (New Jersey: Prentice Hall), pp. 201-211.

**תדפיס 10407 (1097072)**

**ניתוח קשיים/כשלים מתודולוגיים: אי-וודאות ואיסוף נתונים, הרמנויטיקה (פרשנות), ואפיסטמולוגיה (הכרה ומודעות) (שיעור)**

Weimer, D.L. and Vining, A.R. (1999) *Policy Analysis: Concepts and Practice* (New Jersey: Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), pp. 43-57

**שמור מדעי המדינה לפי POL (1097277) תדפיס 10411 (1097232)**

\*Schon, D.A. and Rein, M. (1994) *Frame Reflection* (New York: Basic Books), pp. 3-36.  
**תדפיס 10403 (1096735)**

Leiser, D. and Gillieron, C. (1990) *Cognitive science and genetic epistemology: a case study of understanding* (New York : Plenum Press).  
**אין**

**עיצוב חלופות מדיניות ומודלים לקבלת החלטות (שני שיעורים)**

\* Howlett, M. & Ramesh, M. (2003) *Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems*, (Oxford: Oxford University Press), pp.143-158.  
**שמור מדעי המדינה לפי HOW (1094916) וגם תדפיס 10406 (1096890)**

Anderson, J.E. (2003) *Public Policymaking: an Introduction* (Boston and New York: Houghton Mifflin Company, 5<sup>th</sup> edition), pp. 101-114.  
**320.6 PUB (1094854)**

**ניתוח יישום, היתכנות, אימוץ פוליטי ויצירת לגיטימציה (שני שיעורים)**

Bickers, K.N. and Williams, J.T. (2001) *Public Policy Analysis: a Political Economy Approach* (Boston and New Yrk: Houghton Company), pp. 146-164.  
**אין**

\* Howlett, M. & Ramesh, M. (2003) *Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems*, (Oxford: Oxford University Press), pp. 185-203.  
**שמור מדעי המדינה לפי HOW (1094916) וגם תדפיס 10405 (1096889)**

Moore, M.H. (1995) *Creating Public Value: strategic management in government* (New Jersey: Baker & Taylor), pp. 105-134.  
**שמור מדעי המדינה לפי MOO (395855)**

**קריטריונים לבחירת חלופה (שיעור)**

Dunn, W.N. (2004) *Public Policy Analysis: an Introduction* (New Jersey: Pearson-Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), pp. 223-247.  
**320.6 DUN (109842)**

Palumbo, Dennis (1991) *Contemporary Public Administration* (New York: Longman Publishing Group), pp. 275-300.  
**אין**

Weimer, D. L. & Vining, A.R. (1999) *Policy Analysis - Concepts and Practice* (New Jersey: Prentice Hall, 3<sup>rd</sup> edition), ch. 5, and 9.  
**שמור מדעי המדינה לפי POL (1097277) תדפיס 10409 (1097228) ותדפיס 10412 (1097233)**

**יישום הפתרון (שיעור/שני שיעורים)**

\* Palumbo, Dennis (1991) *Contemporary Public Administration* (New York: Longman Publishing Group), pp. 302-321.  
**אין**

\* David Nachmias and Ori Arbel-Ganz, "The Crisis of Governance: Government Instability and Civil Service" in Raphael Cohen Almagor (ed.) *Israeli Institutions at crossroads*, (London and New York: Routledge; also in *Israel Affairs* Vol. 11, No. 2 Apr.-May 2005).  
**EJournal**

### הנחיות לעבודה הסמינריונית

- א. על הסטודנט/ית לבחור נושא מחקר במהלך הסמסטר הראשון הנוגע בתחום הלימוד. הנושא יאושר על-ידי המרצה על מנת למנוע מהסטודנט/ית עיסוק בתחומים שאינם רלוונטיים ו/או שיקשו עליהם/ את המחקר במסגרת הסמינריונית המצומצמת.
- ב. במהלך חופשת הסמסטר י/תגבש הסטודנט/ית את מסגרת המחקר, הנתונים הדרושים והגישה המתודולוגית המתאימה.
- ג. במהלך הסמסטר השני י/תציג הסטודנט/ית את נושא המחקר ואת עיקרי הניתוח השיטתי כבסיס לדיון בכיתה.
- ד. בתום הסמסטר השני י/תגיש הסטודנט/ית את עבודת המחקר בשלמותה (מועד ההגשה יימסר בראשית הסמסטר הראשון).
- ה. על העבודה להיות מודפסת (פונט 12; רווח 1.5).
- ו. היקף העבודה לא יפחת מ-30 עמודים ולא יעלה על 50 (כולל שער; תוכן; ורשימה ביבליוגרפית).
- ז. העבודה תבוצע, תיכתב ותוגש על ידי כל סטודנט/ית בנפרד; לא תאושר כל הגשה משותפת (זוגות, שלשות, ו/או כל צירף אחר).
- ח. בעבודה ייכללו לכל הפחות 4 פריטים מהרשימה הביבליוגרפית ושבעה מקורות מידע שונים המתייחסים לסוגיה המנותחת.
- ט. העבודה תוגש בעותק מודפס ובעותק אלקטרוני (דיסק/אימייל).
- י. מועד הגשה: יום ד', 24 מאי 2006.

### מבנה עבודת המחקר

- במהלך הסמסטר השני נקיים שיעורים/העוסקים בדרך כתיבת העבודה, בשיטת הניתוח ובאופן הניתוח. כמסגרת מקדמית יצוין, כי עבודת המחקר תכלול את הפרקים הבאים:
- א. מבוא – בו תמצית נושא המדיניות, הצגת בעיית המדיניות, ההצדקות להתערבות המדינה, חלופות למדיניות, הקריטריונים העיקריים לבחירה והחלופה המועדפת.
  - ב. רקע היסטורי – בו סקירה כרונולוגית ועובדתית של סוגיית המדיניות והאירועים הקשורים אליה במישרין ובעקיפין, הכל לפי הגדרת/ה של הסטודנט/ית.
  - ג. רקע תיאורטי – בו פירוט השדה התיאורטי במסגרתו נערך ניתוח המדיניות.
  - ד. הגדרת הבעיה – המנוסחת (ע"פ רוב) כפער בין "רצוי" לבין "מצוי".
  - ה. קביעת מטרות ויעדים – אותם נדרשת המדיניות המומלצת להשיג ולהגשים.
  - ו. הצעות להעלאת הסוגיה לסדר היום הציבורי – אם יש בכך צורך לשם הצלחת המדיניות.
  - ז. מיפוי שחקנים, אינטרסים ועוצמה - המשפיעים על עיצוב החלופות.
  - ח. איסוף הנתונים הרלוונטיים – כבסיס לניתוח המדיניות, תוך שימת-דגש על ההטיות האפשריות, הקשיים והאילוצים הכרוכים בשלב זה.
  - ט. עיצוב חלופות למדיניות – על בסיס הנתונים, השחקנים המעורבים, האינטרסים והעוצמה.
  - י. בחירה בחלופה מועדפת – על בסיס קריטריונים לבחירה.
  - יא. דרכים ליישום המדיניות – תוך הדגשת הבעיות הצפויות הכרוכות בכך.

### פרזנטציה

1. הסמסטר השני יוקדש ברובו להצגת הנושאים על ידי הסטודנטים/ות. מטרת הפרזנטציה להעשיר את כלל הסטודנטים/ות במקרי-בוחר רבים ככל האפשר בתחום הלימוד ולקיים דיונים אנליטיים במסגרת השיעורים באופן דינאמי ופעיל.
2. כל סטודנט/ית י/תציג בפני הכיתה את נושא-החקר שבחר/ה, על פי סדר שיקבע המרצה לקראת תום הסמסטר הראשון.
3. פרזנטציה תיארך כשלושים דקות ותכלול את עיקרי המחקר שי/תגיש הסטודנט/ית.
4. מומלץ לעשות שימוש בעזרים שונים, כגון: שקפים; מצגות מחשב; צילום טקסט; קטעי וידיאו, וכו'.
5. על הסטודנט/ית להפגין שליטה בגישות התיאורטיות שבחר להסתמך עליהן ובסוגיה בה הוא/יא עוסק/ת.